

**НИЙСЛЭЛИЙН ДОТООД АУДИТЫН АЛБАНЫ
ДҮРМЭЭР ХҮЛЭЭСЭН ҮҮРГИЙН БИЕЛЭЛТ**

2017 оны 07 дугаар сар 19

№	Гурав. Албаны үндсэн чиг үүрэг	Биелэлт
1	<p>3.1. Алба нь гүйцэтгэл, нийцэл, санхүүгийн аудит, санхүүгийн хяналт шалгалтыг нийслэлийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн хамрах хүрээний байгууллагуудад дараахь чиглэлээр хийнэ:</p> <p>3.1.1. тухайн байгууллагын үйл ажиллагаатай холбоотой хууль, тогтоомж, дүрэм, журам, стандарт, гэрээний хэрэгжилт;</p> <p>3.1.2. төрийн болон орон нутгийн өмч хөрөнгийн хадгалалт, хамгаалалт, бүртгэл, ашиглалт, зарцуулалтын байдал;</p> <p>3.1.3. төсвийн хөрөнгөөр санхүүжүүлж байгаа хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээний зарцуулалт, үр ашиг;</p> <p>3.1.4. санхүү, төсөв, төрийн сангийн үйл ажиллагааны үнэн зөв, найдвартай байдал;</p> <p>3.1.5. тухайн байгууллагын орлогын төлөвлөлт, төвлөрүүлэлт, хөрөнгийн зарцуулалт, өглөг авлагын байдал;</p> <p>3.1.6. эрсдэлийн удирдлагын тогтолцооны үр ашигтай байдал;</p> <p>3.1.7. тухайн байгууллагын дотоод хяналт, засаглалын байдал болон стратеги төлөвлөгөө, үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, үр дүнгийн гэрээ болон контрактын хэрэгжилт;</p> <p>3.1.8. төсвийн ерөнхийлөн захирагч, нийслэлийн Дотоод аудитын хорооны шийдвэрээр тусгайлан явуулах сэдвийн болон захиалгат бусад аудит.</p>	<p>Нийслэлийн Дотоод аудитын алба нь 2017 оны эхний хагас жилд нийслэлийн Засаг даргын хамрах хүрээний нийт 14 байгууллагад гүйцэтгэл, нийцлийн аудит болон санхүүгийн хяналт шалгалтын ажил гүйцэтгэсэн.</p> <p>Тайлант хугацаанд байгууллагын дунд хугацааны төлөвлөгөө, аудитын жилийн төлөвлөгөөнд үндэслэн гүйцэтгэл, нийцлийн аудитыг 8 байгууллагад, 1 удаагийн захиалгат аудитыг 22 байгууллагыг хамруулан, санхүүгийн хяналт шалгалтыг 3 байгууллагад, нийт 33 удаа аудитын удирдамж боловсруулан батлуулж, байгууллагуудын үйл ажиллагаанд ашиглагдаж байгаа нөөцийн хэмнэлттэй, үр ашигтай ба үр дүнтэй байдалд аудитыг хийж гүйцэтгэн тайлагнасан. Мөн НЗДТГ-аас байгуулсан ажлын хэсэгт ажиллаж холбогдох байгууллагуудад ажлын тайланг хүргүүлсэн.</p> <p>Дээрх аудитаар гүйцэтгэл, нийцлийн аудитын зорилтуудын зарим агуулгыг шинэчлэн өөрчилж дараах зорилтуудын хүрээнд аудитыг хийж гүйцэтгэсэн. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Байгууллагын засаглалын үйл явцыг үнэлэн, нөөцийг үр дүнтэй зохион байгуулсан эсэхэд зөвлөмж өгөх; 2. Байгууллагын стратеги, бизнес, үйл ажиллагааны төлөвлөгөө болон үр дүнгийн гэрээ, контрактын хэрэгжилтэд холбогдох хууль, эрх зүйн актуудад үндэслэн үнэлэлт, дүгнэлт өгөх; 3. Дотоод хяналтын тогтолцоо, түүний үйл ажиллагаанд зөвлөмж өгөх; 4. Хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний үр өгөөж, үр ашигтай байдал, худалдан авах ажиллагаа, холбогдох гэрээ хэлцлийн хэрэгжилтэд үнэлэлт, зөвлөмж өгөх; 5. Байгууллагын орлогын төлөвлөлт, төвлөрүүлэлт, хөрөнгийн зарцуулалт, түүний үр ашигтай байдал, өмчийн бүртгэл хадгалалт, хамгаалалт, ашиглалтын байдалд үнэлэлт, дүгнэлт, зөвлөмж өгөхөд чиглэгдсэн. <p>Аудитын багийн бүрэлдэхүүн, аудитын удирдамжийг (аудитын зорилго, цар хүрээ, хугацаа зэрэг) аудит хийх байгууллагын удирдлагуудад хэлтсийн дарга байгууллага дээр нь очиж танилцуулдаг, аудитаар илэрсэн асуудлыг байгууллагын холбогдох албан тушаалтнуудад урьдчилан танилцуулж зөвшөөрүүлсэний дараа аудитын тайланг байгууллагад нь хүлээлгэн өгдөг болсон, уулзалт хийсэн тухай бүр тэмдэглэл хөтлөн албажуулж ирсэн, аудитын ажлын баримтуудын хөтлөлт сайжирсан, хийсэн аудитын дэд зорилт тус бүрт үнэлгээ өгөх төсөл боловсруулж батлуулан мөрдсөн, аудит хийх байгууллагуудад биет тест, судалгааг хийж байгаа зэрэг ажлын ололт, арга барилуудыг хэрэгжүүлж ажилласан.</p>

		<p>Жилийн аудитын төлөвлөгөөний дагуу дараах байгууллагуудын 2016 оны үйл ажиллагаанд гүйцэтгэл, нийцлийн төлөвлөгөөт аудитыг хийсэн. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бэлчээрийн менежмент төслийн нэгж 2. Нийслэлийн Агаарын бохирдлыг бууруулах газар 3. Илч орд ОНӨААТҮГ 4. Нийслэлийн Гэр хорооллын дэд бүтцийн газар 5. Нийслэлийн Аялал, жуулчлалын газар 6. Нийслэлийн Тээврийн газар 7. Нийслэлийн Нийтлэг үйлчилгээний газар 8. Ус сувгийн удирдах газар ОНӨААТҮГ <p>Нийслэлийн Гэр хорооллын дэд бүтцийн газарт гүйцэтгэл, нийцлийн аудитын баг үргэлжлүүлэн ажиллаж байна.</p> <p>Нийслэлийн Дотоод аудитын хорооны даргын баталсан төлөвлөгөөний дагуу Санхүүгийн аудитын хэлтэстэй хамтран нийслэлийн Тээврийн газар, Ус сувгийн удирдах газар ОНӨААТҮГ-т гүйцэтгэл, нийцлийн аудит болон санхүүгийн хяналт шалгалтыг явууллаа.</p>
2	<p>3.2. Санхүүгийн хяналт шалгалтын улсын байцаагчийн эрхтэй дотоод аудитор энэ дүрмийн 3.1-т зааснаас гадна дараахь чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>3.2.1. төсөв, санхүүгийн холбогдолтой хууль тогтоомж, Засгийн газрын шийдвэр болон тэдгээрийг үндэслэн эрх бүхий байгууллагаас гаргасан дүрэм, журам, заавар, стандарт, гэрээний хэрэгжилтэд хяналт тавих;</p> <p>3.2.2. төсвийн буюу төрийн болон орон нутгийн өмчийн байгууллагын өглөг, авлагын байдалд хяналт тавих;</p> <p>3.2.3. тухайн байгууллагын орлогын төлөвлөлт, төвлөрүүлэлт, хөрөнгийн зарцуулалтад хяналт тавих;</p> <p>3.2.4. төсвийн хөрөнгө оруулалтын санхүүжилт, зарцуулалтад хяналт тавих;</p> <p>3.2.5. анхан шатны болон нягтлан бодох бүртгэлийн хөтлөлт, санхүүгийн тайланд хяналт тавих;</p> <p>3.2.6. Засгийн газрын тусгай сан, төсвөөс олгосон санхүүгийн тусламж, дэмжлэг, эргэж төлөгдөх нөхцөлөөр ашиглуулж байгаа төсвийн хөрөнгө, олон улсын байгууллага, гадаад орон, иргэдээс олгосон зээл, хандив, тусламж, тэдгээртэй адилтгах хөрөнгийн ашиглалт, зарцуулалтад хяналт тавих.</p>	<p>Тайлант хугацаанд албаны дунд хугацааны төлөвлөгөө, санхүүгийн хяналт шалгалтын жилийн төлөвлөгөөнд үндэслэн шалгалтад хамрах хүрээний байгууллагуудын 2015, 2016 оны санхүүгийн үйл ажиллагаанд хяналт шалгалт хийж үнэлэлт дүгнэлт өгч ажиллалаа.</p> <p>Тус албаны 2017 оны аудитын жилийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх зорилгоор 4 байгууллагад санхүүгийн хяналт шалгалт, хийсэн. Мөн Удирдах дээд байгууллагаас баталсан албан бичиг болон удирдамжийн дагуу 4 хяналт шалгалтыг гүйцэтгэсэн.</p> <p><u>А. Санхүүгийн төлөвлөгөөт хяналт шалгалт</u></p> <p>2017 оны жилийн төлөвлөгөөнд тусгасан 6 байгууллагад хийх санхүүгийн хяналт шалгалтын удирдамжийг боловсруулж, Дотоод аудитын хорооны даргаар батлууллаа. Үүнд:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нийслэлийн Нийтийн тээврийн газар 2. "Хүнс хангамж" ОНӨААТҮГ 3. "Асгат" ОНӨААТҮГ 4. "Багачууд хүнс" ОНӨААТҮГ 5. "Өсвөр үе хүнс" ОНӨААТҮГ 6. Ус сувгийн удирдах газар 7. Шилэн дансны тухай хуулийн 2016 оны хэрэгжилтэнд хийх үзлэг шалгалт 8. Шилэн дансны сар бүрийн хяналт <p>Шалгалтын зорилгоо "Монгол улсын Төрийн хяналт шалгалтын тухай хууль, Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Хөдөлмөрийн тухай хууль тэдгээртэй холбогдон гарсан дүрэм, журам бусад холбогдох хууль тогтоомж, түүнд нийцүүлэн гаргасан эрх зүйн акт, заавар журам, стандартын хэрэгжилтэнд хяналт тавих, Нийслэлийн эдийн засаг, нийгмийн 2017 оны зорилтын хэрэгжилт, төсөвт байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн хөрөнгө, өр төлбөр, орлого, зарлага, хөтөлбөр арга хэмжээ, хөрөнгө оруулалтад санхүүгийн хяналт шалгалт хийх, зөвлөмж гаргах, эрсдэлийн удирдлагаар хангаж тухайн байгууллагын үйл ажиллагааг сайжруулахад дэмжлэг үзүүлэхэд оршино." гэж тодорхойлсон.</p> <p><u>Б. 2017 оны 1-р улиралд Шилэн дансны тухай хууль, журмын хэрэгжилтийн талаар хийсэн ажил</u></p>

		<p>2017 оны 1 дүгээр улиралд Шилэн дансны тухай хууль, журмын хэрэгжилтийн талаар дараах ажлыг гүйцэтгэлээ.</p> <p>1. Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоол “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам” Найм. Тайлагнах 8.2. “Дотоод аудитын алба нь улирлын нэгдсэн тайланг санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад дараа сарын 25-ны дотор хүргүүлнэ.”, 8.5. “Төсвийн ерөнхийлөн захирагч (дотоод аудитын алба) нь Шилэн дансны тухай хуулийн 8.2-т заасны дагуу шилэн дансны үйл ажиллагаанд хяналт тавьж ажиллана.” заалтуудын хүрээнд нийслэлийн ТЕЗ, түүний харьяа 70 байгууллага, 9 дүүргийн 484 байгууллага, нийт 555 байгууллагын Шилэн дансны 2016 оны 4 дүгээр улирлын шилэн дансны тайланг Сангийн яаманд цахимаар хүргүүлж, тайланг нийслэлийн Дотоод аудитын албаны дарга, орлогч дарга, санхүүгийн аудитын хэлтсийн дарга нарт тайлагнасан.</p> <p>2. Шилэн дансны тухай хуулийн 8.2. “Энэ хуулийн 3.1.1-д заасан төсвийн байгууллага, албан тушаалтны шилэн дансны үйл ажиллагаанд тавих дотоод хяналтыг төсвийн тухай хуулийн 69 дүгээр зүйлд заасны дагуу төсвийн ерөнхийлөн захирагч хэрэгжүүлнэ.” заалтын дагуу Нийслэлийн ТЕЗ-ын багцын хүрээний 70 байгууллагуудын мэдээллийг шилэн дансны нэгдсэн www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд хандан 2016 оны 12 сар, 2017 он 1, 2 дугаар саруудад хянаж зөрчлийг залруулуулан тайлагнаж ажиллалаа.</p> <p>3. Сангийн сайдын “Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн төсвийн багцад харьяалагдах байгууллагуудын дотоод аудит хийж шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтэнд 2016 оны IV улирлын байдлаар дотоод аудит хийх нэгдсэн удирдамж”, 2017 оны 01 дүгээр сарын 31-ний өдрийн 13-2/584 дугаар албан бичгийн дагуу</p> <ul style="list-style-type: none"> • Нийслэлийн ТЕЗ, түүний харьяа 72 байгууллага, 9 дүүргийн 911 байгууллага, нийт 983 байгууллагын Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилтэнд 2016 оны байдлаар дотоод аудит хийсэн тайлан, • Нийслэлийн ТЕЗ, түүний харьяа 72 байгууллага, 9 дүүргийн 1014 байгууллага, нийт 1086 байгууллагын Төсвийн багцад хамаарах байгууллагуудын нэр, тоо, өмчийн хэлбэрийн тайлан, • Шилэн дансны тухай хууль зөрчсөн албан тушаалтанд хариуцлага тооцож, арга хэмжээ авсан тухай бүртгэлийн хуудсыг тус тус нэгтгэн Сангийн яамны Санхүүгийн хяналт, эрсдэлийн удирдлагын газарт цахимаар болон албан бичгээр 2017 оны 3 дугаар сарын 16-ны өдөр хүргүүлсэн. <p>Нийслэлийн ТЕЗ-ийн харьяа 70 байгууллагад шилэн дансны цахим хуудсанд мэдээлэл байршуулах хугацаа, төрөл, шилэн дансны тайлан илгээх хугацааны талаар албан бичиг, Сангийн яамны Санхүүгийн мэдээллийн технологийн хэлтэст цахимаар, Санхүүгийн хяналт, эрсдэлийн удирдлагын газарт албан бичгээр шилэн дансны тайланг нэгтгэж татахад тулгарч байгаа асуудлаар тус тус хандлаа.</p>
--	--	---

3	<p>3.3. Алба нь төсвийн ерөнхийлөн захирагч, нийслэлийн Дотоод аудитын хорооны шийдвэрээр тусгайлан явуулах сэдвийн болон захиалгат, төлөвлөгөөт аудит, хяналт шалгалтыг хийж үнэлэлт, дүгнэлт, зөвлөмж, акт, албан шаардлага өгч ажиллана.</p>	<p>Гүйцэтгэл, нийцлийн захиалгат болон сэдвийн аудитын онцлогт тохируулан аудитын зорилтыг төлөвлөгөөт аудитын зорилтоос өөрөөр тодорхойлж, удирдамжийг тухай бүр боловсруулан батлуулж ажиллалаа. Мөн төсвийн байгууллагуудад хийх аудитын удирдамжинд салбарын онцлогийг аудитын нэг дэд зорилт болгон оруулсан.</p> <p>2017 оны эхний хагас жилд дангаараа болон Санхүүгийн аудитын хэлтэс, Эрсдэлийн удирдлагын хэлтэстэй хамтран батлагдсан төлөвлөгөөний 2.4.2 дэх хэсгийг үндэслэн дараах захиалгат аудитыг гүйцэтгэсэн. Үүнд:</p> <p>1. Нийслэлийн Засаг дарга, Дотоод аудитын хорооны дарга С.Батболдын баталсан удирдамжаар Санхүү, төрийн сангийн үйл ажиллагаанд тулгуурлан нийслэлийн Засаг даргын хэрэгжүүлэгч агентлаг, харьяа газрууд зэрэг нийслэлийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн хамрах хүрээний байгууллагуудын 2012-2016 онуудад нийслэлийн хөрөнгө оруулалтаар хийсэн төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилтийн байдалд орлогч даргын үүрэг гүйцэтгэгч Д.Энхбатаар ахлуулсан багт Санхүүгийн аудитын хэлтэс, Гүйцэтгэл, нийцлийн аудитын хэлтэс, Эрсдэлийн удирдлагын хэлтсүүдийн хэлтсийн дарга, ахлах аудитор, аудитор, шинжээч нар 04, 05 дугаар саруудад захиалгат аудит хийсэн.</p> <p>Аудитыг явуулахдаа санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандарт, улсын салбарын дотоод аудитын гарын авлага, олон улсын мэргэжлийн практикийн хүрээ, дотоод аудитын мэргэжлийн практикийн олон улсын стандартын арга зүйг удирдлага болгон ажилласан.</p>
4	<p>3.4. Алба нь дотоод аудитын зөвлөмж, акт, албан шаардлага, түүний мөрөөр авах арга хэмжээний хэрэгжилтэд улирал тутам хяналт тавьж ажиллана.</p>	<p>ДАХ-ны даргын баталсан 05 тоот удирдамжийн дагуу гүйцэтгэл, нийцлийн аудитаар СХШ-ын улсын байцаагчийн 56,901.0 мянган төгрөгийн хугацаатай албан шаардлага хүргүүлсэн.</p> <p>Тайлант хугацаанд хийсэн санхүүгийн хяналт шалгалтаар 3 байгууллагад 10 актаар нийт 17662.3 сая төгрөгийн төлбөр тогтоож, нийт 23.3 сая төгрөгийг орон нутгийн төсөвт, 17577.7 сая төгрөгийг тухайн байгууллагад нь барагдуулсан. Улсын байцаагчийн 1 албан шаардлагаар 214.6 сая төгрөгийн зөрчилд албан шаардлага хүргүүлж, биелэлтийг ханган ажилласан. Нийт 4 байгууллагад 600.8 сая төгрөгийн зөрчлийг цаашид дахин давтан гаргахгүй байх 5 зөвлөмж өгч ажилласан.</p>
5	<p>3.5. Санхүүгийн хяналт шалгалтын улсын байцаагчийн актаар тогтоосон торгуулийн орлогыг Албаны Төрийн сан банканд дахь нийслэлийн орлого төвлөрүүлэх дансанд төсвийн орлого болгож төвлөрүүлнэ.</p>	<p>2016 онд хийсэн аудитын тайлан, санхүүгийн хяналт шалгалтын улсын байцаагчийн тавьсан 337,778 төгрөгийн актыг барагдуулан ажилласан.</p> <p>2017 оны эхний хагас жилийн байдлаар нийслэлийн Төрийн сантай санхүүгийн хяналт шалгалтын улсын байцаагчдын тавьсан актын тооцоо хийж, нийслэлийн төсөвт 23,282,940 төгрөгийн орлого төвлөрүүлсэн.</p>
6	<p>3.6. Алба нь шаардлагатай тохиолдолд тухайн нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулж байгаа бусад төсвийн ерөнхийлөн захирагчдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудад холбогдох дотоод аудитын нэгжтэй нь зөвшилцсөний үндсэн дээр зохих журмын дагуу хяналт тавина.</p>	<p>Нийслэлийн нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулж байгаа бусад төсвийн ерөнхийлөн захирагчдын эрхлэх асуудлын хүрээний байгууллагуудад хяналт тавих шаардлага гараагүй болно.</p>

7	3.7. Алба нь дүүргүүдийн Дотоод аудитын албадын аудитын үйл ажиллагаанд мэргэжил, арга зүйн зөвлөмж өгч ажиллана.	
8	3.8. Алба нь иргэн, хуулийн этгээдийн хохирлыг барагдуулсны улмаас тухайн байгууллагад учирсан хохирлыг гэм буруутай нь шүүхээс тогтоогдсон албан тушаалтнаар буцаан төлүүлэх ажлыг зохион байгуулна.	Чингэлтэй дүүргийн Иргэний хэргийн анхан шатны шүүхийн 2017.04.18-ны өдрийн хуралдаанаар Эмээлтийн хөнгөн үйлдвэрийн үйлдвэрлэл, технологийн парк ОНӨТҮГ-ын даргын буруутай шийдвэрийн улмаас иргэнд учирсан хохирлыг тухайн байгууллагаар төлүүлэхээр шийдвэрлэсэн шүүхийн шийдвэрийг биелүүлж, Захиргааны ерөнхий хуулийн 103 дугаар зүйлийн 103.1-д заасны дагуу буруутай этгээдээр буцаан төлүүлэх асуудалд хяналт тавьж байна. Одоогийн байдлаар хохирлыг барагдуулж эхлээгүй байна.
9	3.9. Алба нь Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын бүтцийн нэгж, Засаг даргын холбогдох бусад байгууллагад эрхэлсэн асуудлын чиглэлээр мэргэжил, арга зүйн туслалцаа үзүүлж, холбогдох мэдээллийг шуурхай гаргаж өгнө.	Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газрын ТЗУХ, СТСХ, ХШҮХ, БТХ, ХЭЗХ, ХМОНХХ, Сангийн яам, нийслэлийн аудитын газраас эрхэлсэн асуудлын чиглэлээр мэргэжил, арга зүйн туслалцаа авч, холбогдох мэдээллийг шуурхай гаргаж өгдөг. Тухайлбал, 2017 оны эхний хагас жилийн байдлаар НЗДТГ болон түүний хэлтсүүд рүү 30, ННУЗБ руу 48, ОНӨААТГ-ууд руу 48, Сангийн яам руу 9, нийслэл дэх төрийн Аудитын газар руу 3, бусад ТБ руу 9, ТББ, хувийн хэвшлийн байгууллагууд руу 11, гадаадын байгууллага руу 2 албан бичиг илгээж холбогдох мэдээллийг солилцсон байна.
10	3.10. Алба нь гадаад, дотоодын төрийн болон төрийн бус байгууллагатай хууль тогтоомжийн хүрээнд хамтран ажиллана.	Тайлант хугацаанд тус албанд нийт 147 албан бичиг ирснээс нийслэлийн Засаг даргын хамрах хүрээний байгууллагуудаас 128 буюу 87.1%, бусад ТБ-уудаас 10 буюу 6.8%, хувийн хэвшлийн байгууллагуудаас 9 буюу 6.1%, гадагш нийт 160 гаруй албан бичиг явуулсаас нийслэлийн Засаг даргын хамрах хүрээний байгууллагуудад 126 буюу 78.7%, бусад ТБ-уудад 21 буюу 13.1%, хувийн хэвшлийн байгууллагуудад 11 буюу 6.9%, гадаадын байгууллагад 2 буюу 1.2% албан бичиг илгээж холбогдох мэдээллийг солилцон хамтарч ажилласан байна.

ХЯНАСАН:

ДАРГЫН ҮҮРГИЙГ ТҮР ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ

Б.ЖАВЗАН

ТАЙЛАН ГАРГАСАН:

ЗАХИРГААНЫ ХЭЛТСИЙН ДАРГА

Я.САРАНСҮХ